

ĐỀ CƯƠNG TUYÊN TRUYỀN
KỶ NIỆM 116 NĂM NGÀY SINH ĐỒNG CHÍ LƯƠNG VĂN TRI -
LÃNH ĐẠO TIỀN BÓI TIÊU BIỂU CỦA ĐẢNG VÀ CÁCH MẠNG VIỆT NAM
(17/8/1910 - 17/8/2026)

(Kèm theo Công văn số - CV/BTGTDTVU, ngày /7/2026
của Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Lạng Sơn)

I. KHÁI LƯỢC TIỂU SỬ ĐỒNG CHÍ LƯƠNG VĂN TRI TỪ THỜI NIÊN THIẾU ĐẾN HOẠT ĐỘNG YÊU NƯỚC ĐẦU TIÊN

Đồng chí Lương Văn Tri, dân tộc Tày, sinh ngày 17/8/1910 trong gia đình nông dân yêu nước, hiếu học tại làng Bản Hẻo, tổng Mỹ Liệt, châu Văn Uyên, tỉnh Lạng Sơn (*nay là thôn Bản Hẻo, xã Diêm He, tỉnh Lạng Sơn*). Thừa nhỏ, đồng chí học ở trường Sơ học yếu lược rồi Trường Tiểu học Pháp - Việt Lạng Sơn, luôn học giỏi và được thầy cô, bạn bè quý mến. Thời gian học tại trường Tiểu học Pháp - Việt Lạng Sơn, Lương Văn Tri với người bạn đồng môn học giỏi, cùng chí hướng là Hoàng Văn Thụ chứng kiến người dân bị thực dân Pháp áp bức, cùng với nhiều biến động mới của phong trào yêu nước đang diễn ra sôi nổi khắp cả nước. Các anh trấn trở, quyết chí tìm đường để cứu người dân và quê hương thoát khỏi chế độ hà khắc của bọn thực dân, phong kiến. Nung nấu ý chí đó, Lương Văn Tri tích cực tham gia hoạt động trong nhóm thanh niên yêu nước ở trường Tiểu học Pháp - Việt Lạng Sơn. Lương Văn Tri, Hoàng Văn Thụ và nhóm học sinh yêu nước trong trường Tiểu học Pháp - Việt Lạng Sơn đã đọc, nghiên cứu báo Thanh niên, các tài liệu tuyên truyền khác của Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên; đồng thời tích cực tuyên truyền tài liệu trên trong nhân dân trên địa bàn thị xã Lạng Sơn.

Lương Văn Tri và Hoàng Văn Thụ là nhân tố nòng cốt trong mọi hoạt động của nhóm thanh niên yêu nước ở Trường Tiểu học Pháp - Việt Lạng Sơn, khơi dậy phong trào đấu tranh của học sinh, thanh niên ở thị xã Lạng Sơn đòi thực dân Pháp thả nhà yêu nước Phan Bội Châu (năm 1925) và để tang nhà yêu nước Phan Chu Trinh (năm 1926) do Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên phát động trong cả nước.

Phong trào đấu tranh do Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên phát động, cùng với việc tổ chức cho học viên ở trong nước sang dự các lớp huấn luyện do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trực tiếp chỉ đạo tại Quảng Châu (Trung Quốc). Điều đó đã lay động mạnh mẽ ý chí của người thanh niên yêu nước Lương Văn Tri, thôi thúc đồng chí quyết tâm tham gia hoạt động trong phong trào đấu tranh giải phóng dân tộc. Kỳ nghỉ hè năm học 1926 - 1927, Lương Văn Tri cùng người bạn học Hoàng Văn Thụ đã quyết định không tiếp tục theo học tại trường Tiểu học Pháp - Việt Lạng Sơn, tìm cách qua biên giới, sang đất Trung Quốc, liên lạc với Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên để tham gia hoạt động cách mạng. Cuộc đời hoạt động cách mạng đầy gian truân, nhưng vẻ vang của đồng chí Lương Văn Tri bắt đầu từ đây.

II. NHỮNG CÔNG HIỆN TO LỚN CỦA ĐỒNG CHÍ LƯƠNG VĂN TRI ĐỐI VỚI SỰ NGHIỆP CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG VÀ DÂN TỘC

1. Những hoạt động yêu nước đầu tiên của đồng chí Lương Văn Tri

Tháng giêng năm 1928, Lương Văn Tri và Hoàng Văn Thụ đã bí mật từ Cốc Nam, xã Tân Yên, châu Văn Uyên (nay là xã Hoàng Văn Thụ, tỉnh Lạng Sơn) sang Trung Quốc để bắt liên lạc với ông Bùi Ngọc Thành - đại diện của Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên hoạt động ở khu vực Bằng Tường - Long Châu - Nam Ninh (Quảng Tây, Trung Quốc).

Thời điểm này, chính quyền Tưởng Giới Thạch (Quốc dân Đảng) tiến hành khủng bố phong trào cách mạng của Trung Quốc và đàn áp các chiến sĩ cách mạng Việt Nam trên đất Trung Quốc. Lương Văn Tri và Hoàng Văn Thụ được ông Bùi Ngọc Thành bố trí vào làm công nhân tại xưởng cơ khí Nam Hưng, thành phố Nam Ninh (Quảng Tây, Trung Quốc) để che mắt và tránh sự khủng bố của chính quyền Tưởng Giới Thạch. Xưởng cơ khí Nam Hưng trở thành địa điểm liên lạc bí mật, tổ chức huấn luyện cách mạng của Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên ở khu vực Nam Ninh - Long Châu. Thời gian học tại trường, đồng chí Lương Văn Tri luôn có tinh thần chuyên cần học tập, tiếp thu nhanh kiến thức quân sự, đọc thông, viết thạo, truyền đạt, hướng dẫn kiến thức quân sự bằng tiếng Trung cho các lớp huấn luyện.

Cuối năm 1928, Lương Văn Tri và Hoàng Văn Thụ được ông Bùi Ngọc Thành - đại diện Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên tuyên bố kết nạp vào tổ chức Hội Việt Nam cách mạng thanh niên. Cuối năm 1929, Lương Văn Tri cùng với Hoàng Đình Gióng, Hoàng Văn Thụ, Bùi Ngọc Thành, Hồ Đức Thành, Hoàng Hồng Việt, Nguyễn Nam Hồng, Đoàn Thế Vinh, Hoàng Phúc An được kết nạp trở thành đảng viên của Đông Dương Cộng sản Đảng (một trong các tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Việt Nam). Chi bộ Đông Dương cộng sản Đảng nhà máy cơ khí Nam Hưng được thành lập.

2. Tổ chức các lớp huấn luyện cách mạng và chỉ đạo phong trào cách mạng ở Lạng Sơn

Ngày 03/02/1930, Hội nghị hợp nhất 3 tổ chức cộng sản¹ thành Đảng Cộng sản Việt Nam được tổ chức tại bán đảo Cửu Long, Hương Cảng, Trung Quốc do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc chủ trì. Tại Hội nghị, cùng với đội ngũ đảng viên của 3 tổ chức cộng sản, đồng chí Lương Văn Tri đã trở thành đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam.

Sau khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, cùng với hoạt động của các tổ chức Đảng ở trong nước đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động và tổ chức quần chúng đứng lên đấu tranh chống kẻ thù của giai cấp, kẻ thù của dân tộc đã làm dấy lên cao trào cách mạng rộng khắp trên toàn quốc. Chi bộ Đảng chỉ đạo phong

1- Đông Dương Cộng sản Đảng, An Nam Cộng sản Đảng, Đông Dương Cộng sản Liên đoàn.

trào vùng núi biên giới Việt - Trung được thành lập gồm các đồng chí: Hoàng Đình Giông, Hoàng Văn Thụ, Lương Văn Tri, Hoàng Hồng Việt... do đồng chí Hoàng Đình Giông làm Bí thư. Thực hiện sự phân công của Chi bộ Đảng chỉ đạo phong trào vùng núi biên giới Việt - Trung, đồng chí Lương Văn Tri được phân công chỉ đạo xây dựng, phát triển phong trào quần chúng cách mạng tỉnh Lạng Sơn.

Từ giữa năm 1930 đến đầu năm 1931, thông qua đường dây giao liên bí mật từ Long Châu qua Bằng Tường, Lũng Nhị, được sự hỗ trợ tích cực của các quần chúng trung kiên giữa người Việt Nam sinh sống trên đất Trung Quốc, đồng chí Lương Văn Tri và đồng chí Hoàng Văn Thụ đã xây dựng được 3 tổ chức quần chúng trung kiên ở Lũng Nhị (Bằng Tường, Trung Quốc). Từ 3 tổ chức quần chúng trung kiên này, các cơ sở cách mạng của quần chúng trung kiên tiếp tục nhanh chóng phát triển mạnh ở xóm Khưa Lếch (Bằng Tường, Trung Quốc), tới các xóm Khưa Đa, Ma Mèo, Tà Lài thuộc xã Tân Yên, châu Văn Uyên (Lạng Sơn). Dưới sự lãnh đạo của Chi bộ Đảng vùng núi biên giới Việt - Trung, sự hoạt động tích cực của đồng chí Lương Văn Tri và đồng chí Hoàng Văn Thụ, phong trào cách mạng tỉnh Lạng Sơn bắt đầu được xây dựng, các tổ chức quần chúng trung kiên ở khu vực biên giới, đã thiết lập được đường dây liên lạc giữa phong trào cách mạng tỉnh Lạng Sơn.

Sau cao trào đấu tranh cách mạng của nhân dân ta ở trong nước, đỉnh cao là Xô viết Nghệ Tĩnh (1930 - 1931), thực dân Pháp đã tiến hành khủng bố ác liệt nhằm đàn áp phong trào cách mạng Việt Nam. Đồng thời, chúng cấu kết với chính quyền Tưởng Giới Thạch ở Trung Quốc để phong tỏa khu vực biên giới Việt - Trung, đàn áp phong trào cách mạng địa bàn hai tỉnh biên giới Việt - Trung là Lạng Sơn và Cao Bằng. Trước tình hình đó, đồng chí Hoàng Đình Giông, Bí thư Chi bộ Đảng vùng núi biên giới Việt - Trung đã vận động Chi bộ Đảng Cao Bằng hỗ trợ kinh phí, mở xưởng dệt Định Hưng đặt tại đầu cầu Hợp Long, trên phố Hợp Long, thị trấn Long Châu, huyện Long Châu (Quảng Tây, Trung Quốc). Đồng chí Lương Văn Tri và các đồng chí ở Nam Ninh đã rút về hoạt động tại Long Châu, làm việc tại xưởng dệt Định Hưng.

Cuối năm 1931, do yêu cầu của phong trào cách mạng trong nước, công tác đào tạo cán bộ chính trị, quân sự trở thành nhiệm vụ quan trọng và cần thiết. Đồng chí Lương Văn Tri được Chi bộ Đảng vùng núi biên giới Việt - Trung bố trí vào học Trường Quân sự Hoàng Phố (Trung Quốc) và được phân công phụ trách tổ cán bộ học tại trường trong khóa học từ cuối năm 1931 đến đầu năm 1935. Trong thời gian học tập, đồng chí luôn có tinh thần học tập, tiếp thu nhanh kiến thức quân sự, đọc thông, viết thạo, truyền đạt, hướng dẫn kiến thức quân sự bằng tiếng Trung cho các lớp huấn luyện.

Trong khoảng từ cuối năm 1935 đến đầu năm 1936, theo sự phân công của đồng chí Hoàng Văn Thụ, đồng chí Lương Văn Tri từ Long Châu - Bằng Tường, qua giao liên là đồng chí Mã Khánh Phương, đồng chí Lương Văn Tri đã về địa

bàn Văn Uyên, Thất Khê (Lạng Sơn) tuyên truyền, vận động, tổ chức lựa chọn thanh niên yêu nước để đưa qua Lũng Nghiu, đến Long Châu dự các lớp huấn luyện cách mạng do Đảng bộ đặc biệt ở Long Châu tổ chức. Từ năm 1936 đến năm 1938, thực hiện chủ trương của Đảng, các đồng chí: Hoàng Văn Thụ, Lương Văn Tri, Mã Khánh Phương từ Lũng Nghiu (Băng Tường, Trung Quốc) về Bắc Sơn, Trảng Định tổ chức tuyên truyền, vận động, tập hợp quần chúng cách mạng trung kiên, làm nòng cốt cho phát triển phong trào cách mạng ở Bắc Sơn và Trảng Định. Trên cơ sở phát triển phong trào quần chúng cách mạng, ngày 25/9/1936, Chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở huyện Bắc Sơn được thành lập; ngày 11/4/1938, Chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở huyện Trảng Định được thành lập.

3. Ủy viên Ban Thường vụ Xứ ủy Bắc Kỳ, phụ trách công tác quân sự, Chỉ huy trưởng Đội du kích Bắc Sơn; xây dựng căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai

Cuối tháng 11 năm 1939, đồng chí được Trung ương Đảng chỉ định tham gia Xứ ủy Bắc Kỳ là Ủy viên Ban Thường vụ Xứ ủy, phụ trách công tác quân sự, chỉ đạo tổ chức mở các lớp huấn luyện quân sự đầu tiên để làm nòng cốt cho tiếp tục nhân rộng huấn luyện quân sự ra các địa phương ở Bắc Kỳ.

Năm 1940, trên cương vị Ủy viên Ban Thường vụ Xứ ủy Bắc Kỳ phụ trách công tác quân sự, tại địa bàn Hoàng Vân, Hiệp Hoà, Bắc Giang, đồng chí Lương Văn Tri đã chỉ đạo và trực tiếp tổ chức một số lớp huấn luyện quân sự cho đội ngũ cán bộ của Xứ ủy Bắc Kỳ và một số tỉnh phía Bắc.

Ngày 27/9/1940, cuộc khởi nghĩa Bắc Sơn bùng nổ gây tiếng vang khắp toàn quốc làm cho kẻ thù hoang mang, lo sợ và dùng mọi thủ đoạn để đàn áp, khủng bố. Trung ương Đảng đã cử đồng chí Trần Đăng Ninh, Ủy viên Ban Thường vụ Xứ ủy Bắc Kỳ về Bắc Sơn trực tiếp lãnh đạo phong trào cách mạng, tiếp tục duy trì Đội du kích Bắc Sơn và phong trào cách mạng ở Bắc Sơn.

Từ ngày 06 đến ngày 09/11/1940, Hội nghị Trung ương Đảng họp tại Đình Bảng, Bắc Ninh đã quyết định duy trì lực lượng vũ trang Bắc Sơn, thành lập đội du kích, bằng hình thức vũ trang công tác, khi cần thì chiến đấu chống khủng bố, bảo vệ sinh mạng và tài sản của nhân dân, phát triển cơ sở cách mạng, tiến tới thành lập căn cứ địa du kích, lấy vùng Bắc Sơn - Võ Nhai làm trung tâm do Trung ương Đảng trực tiếp chỉ đạo. Đồng chí Hoàng Văn Thụ được Trung ương giao nhiệm vụ thực hiện Nghị quyết này. Tháng giêng năm 1941, đồng chí Lương Văn Tri được đồng chí Hoàng Văn Thụ trực tiếp giao nhiệm vụ tăng cường chỉ đạo củng cố Đội du kích Bắc Sơn, trực tiếp đảm nhận Chỉ huy trưởng Đội du kích Bắc Sơn, triển khai kế hoạch của Trung ương xây dựng căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai.

Sau khi nắm tình hình hoạt động, khó khăn của các cơ sở quần chúng cách mạng ở Bắc Sơn, đồng chí Lương Văn Tri đã bắt tay vào chỉ đạo, tập hợp, củng cố Đội du kích Bắc Sơn, sắm thêm vũ khí, tổ chức luyện tập theo kỹ chiến thuật đánh du kích cho các đội viên. Tại khu rừng Khuổi Nọi thuộc xã Vũ Lễ, châu Bắc Sơn (nay là xã Vũ Lễ, tỉnh Lạng Sơn), đồng chí Lương Văn Tri đã chỉ đạo mở

một số lớp huấn luyện quân sự, chính trị cho Đội du kích Bắc Sơn và cán bộ tỉnh Thái Nguyên, Bắc Ninh, Bắc Giang (nay là tỉnh Bắc Ninh), với nội dung huấn luyện về chiến thuật quân sự, vận động quần chúng, tuyên truyền, tổ chức quần chúng đấu tranh từ hình thức thấp đến hình thức cao, từ đấu tranh chính trị tiến lên đấu tranh vũ trang.

Với sự nỗ lực chỉ đạo hoạt động của đồng chí Lương Văn Tri cùng một số đồng chí cán bộ tăng cường của Xứ uỷ Bắc Kỳ, trong một thời gian ngắn, cơ sở cách mạng ở Bắc Sơn (Lạng Sơn), Võ Nhai (Thái Nguyên) có bước phát triển mới, vùng rừng núi hiểm trở có địa thế nối liền nhau thuộc các xã Vũ Lăng, Vũ Lễ, Hữu Vĩnh, Ngư Viễn (nay là các xã: Vũ Lăng, Vũ Lễ, Bắc Sơn, tỉnh Lạng Sơn) và Lâu Thượng, Phú Thượng, Tràng Xá (Võ Nhai - Thái Nguyên) đã trở thành khu căn cứ địa vững mạnh của Đội du kích, trong đó có căn cứ Khuổi Nọi. Từ đây có thể triển khai nhanh chóng lực lượng đến Võ Nhai sang Đồng Hỷ, Đại Từ, Phú Lương (Thái Nguyên), xuống Yên Thế, Bắc Giang (nay là xã Yên Thế, tỉnh Bắc Ninh), lên Na Rì, tỉnh Bắc Kạn (nay là xã Na Rì, tỉnh Thái Nguyên), qua Hữu Lũng, Bằng Mạc (Lạng Sơn). Các lớp huấn luyện quân sự, huấn luyện chính trị ở Xứ uỷ Bắc Kỳ do đồng chí Lương Văn Tri phụ trách được mở tại căn cứ Khuổi Nọi đã đào tạo được nhiều cán bộ cho phong trào cách mạng các tỉnh Lạng Sơn, Thái Nguyên và tỉnh Bắc Giang.

Với sự chỉ huy tài tình của đồng chí Lương Văn tri, trong thời gian ngắn, từ đội du kích đầu tiên được đồng chí Trần Đăng Ninh thành lập đã hình thành trung đội du kích Bắc Sơn. Phong trào cách mạng ở Bắc Sơn sau thời gian bị thực dân Pháp khủng bố đã được khôi phục và phát triển, đã tác động, ảnh hưởng mạnh mẽ tới sự hình thành và phát triển phong trào cách mạng ở các châu lân cận như: Bình Gia, Bằng Mạc và Hữu Lũng.

4. Ủy viên Ban Thường vụ Xứ uỷ Bắc Kỳ, Chỉ huy trưởng, Chính trị viên Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn.

Tháng 02/1941, đoàn đại biểu Trung ương Đảng gồm các đồng chí Trường Chinh, Hoàng Văn Thụ, Hoàng Quốc Việt, Trần Đăng Ninh đi dự Hội nghị Trung ương lần thứ 8 ở Pác Bó (Cao Bằng) do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc triệu tập, đã dừng chân ở Khuổi Nọi, Vũ Lễ, Bắc Sơn (nay là xã Vũ Lễ, tỉnh Lạng Sơn). Tại đây, các đồng chí Trung ương đã họp với Đảng bộ Bắc Sơn và Ban chỉ huy Đội du kích Bắc Sơn để nắm tình hình, phổ biến chủ trương của Đảng và các biện pháp công tác cần kíp. Đồng chí Hoàng Văn Thụ, Ủy viên Ban Thường vụ Trung ương Đảng, Bí thư Xứ uỷ Bắc Kỳ đã thông báo, phổ biến quyết định của Trung ương, đổi tên Đội du kích Bắc Sơn thành Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn (Đội Cứu quốc quân 1).

Ngày 23/02/1941, Đội cứu quốc quân Bắc Sơn làm lễ chính thức thành lập tại căn cứ Khuổi Nọi, xã Vũ Lễ gồm có 32 cán bộ, chiến sĩ². Đồng chí Lương Văn

2- Lương Văn Tri, Chu Văn Tấn, Nguyễn Cao Đàm, Nguyễn Văn Phòng (Mai Huyền), Lương Đình Sơn, Lâm

Tri, Ủy viên Ban Thường vụ Xứ uỷ Bắc Kỳ được Trung ương chỉ định làm Chỉ huy trưởng Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn. Dưới lá cờ đỏ sao vàng thiêng liêng và trước các đồng chí Trung ương, đồng chí Lương Văn Tri - Chỉ huy trưởng Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn nghiêm trang đọc 5 lời thề danh dự của Đội:

- *Một*, không phản Đảng.
- *Hai*, tuyệt đối trung thành với Đảng.
- *Ba*, kiên quyết chiến đấu trả thù cho các đồng chí đã hy sinh.
- *Bốn*, không hàng giặc.
- *Năm*, không hại dân.

Toàn thể Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn cùng đồng thanh tuyên thệ tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc và nhân dân, chiến đấu đến hơi thở cuối cùng cho sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc.

Với vai trò người Chỉ huy trưởng, đồng chí Lương Văn Tri đã trực tiếp chỉ đạo Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn cho ra đời Bản tin “*Du kích*” do đồng chí là chủ bút, để làm tài liệu tuyên truyền trong quá trình vận động, phát triển phong trào cách mạng, xây dựng căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai.

Nhằm khơi dậy khí thế của quần chúng cách mạng, ngày 01/5/1941, Đội cứu quốc quân Bắc Sơn đã tổ chức một cuộc mít tinh lớn nhân ngày Quốc tế Lao động tại khu rừng Khuổi Nọi với sự tham gia của đông đảo quần chúng cách mạng ở châu Bắc Sơn (Lạng Sơn) và châu Võ Nhai (Thái Nguyên). Đồng chí Lương Văn Tri thay mặt Ban Chỉ huy, công bố quyết định của Trung ương Đảng phát triển Đội du kích Bắc Sơn thành Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn. Các đại biểu quần chúng cách mạng đã biểu thị tinh thần tin tưởng, sẵn sàng hưởng ứng Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn trong phát triển các cơ sở quần chúng cách mạng, củng cố và mở rộng căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai.

Tháng 6/1941, trước yêu cầu hoạt động của Đội cứu quốc quân và việc xây dựng củng cố căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai, Ban Thường vụ Trung ương Đảng đã chỉ định Ban lãnh đạo mới của căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai. Đồng chí Phùng Chí Kiên, Ủy viên Trung ương Đảng được Trung ương chỉ định làm Chỉ huy trưởng căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai, kiêm Chỉ huy trưởng Đội cứu quốc quân Bắc Sơn. Đồng chí Lương Văn Tri, Ủy viên Ban Thường vụ Xứ uỷ Bắc Kỳ được Trung ương chỉ định làm Chính trị viên Đội cứu quốc quân Bắc Sơn.

5. Người chiến sĩ cộng sản kiên cường, bất khuất trong sự nghiệp giải phóng dân tộc.

Thành Sơn, Mã Viết Vinh, Nguyễn Văn Thái, Hoàng Văn Khảm, Hoàng Tài, Lâm, Nông Thái Long, Nhì Phung, Dương Công Bình, Hoàng Văn Hán, Mã Viết Thôn, Dương Quốc Vinh, Đường Văn Thúc, Đường Văn Tư, Hoàng Doãn Hoàng, Dương Thần Tàn, Hoàng Đình Ruệ, Văn Sáng, Hắc Cháp, Hoàng Văn Thắng, Hà Khai Lạc, Bính, Nguyễn Văn Đắc, Bút, Hoàng Văn Thái, Bùi Sính, Nguyễn Văn Tiến.

Lo sợ trước hoạt động mạnh mẽ của Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn, ngày 25/7/1941, thực dân Pháp huy động lực lượng tiến hành một cuộc đàn áp khốc liệt quy mô lớn đối với căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai. Trong cuộc đàn áp quy mô lớn này, thực dân Pháp và tay sai đã gây nhiều tội ác đối với nhân dân Bắc Sơn, nhiều làng bản bị đốt phá, nhiều quần chúng cách mạng bị giết, bị bắt và bị tra tấn dã man, chúng dồn dân tập trung ở Đàng Lang, xã Quỳnh Sơn (nay là xã Bắc Sơn) để hòng “tát nước bắt cá” tập trung tiêu diệt Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn.

Trước tình hình đó, để bảo toàn lực lượng, đồng chí Chỉ huy trưởng - Phùng Chí Kiên, đồng chí Chính trị viên - Lương Văn Tri đã họp bàn với Đảng bộ Bắc Sơn quyết định rút toàn bộ Đội Cứu quốc quân chia làm 2 phân đội theo hai hướng lên Cao Bằng và ra khu vực biên giới Việt - Trung. Phân đội do đồng chí Lương Văn Tri và đồng chí Phùng Chí Kiên chỉ huy rút ngày 10/8/1941 sang địa phận Bình Gia (Lạng Sơn) qua Na Rì, Ngàn Sơn, Bắc Kạn để lên Cao Bằng.

Do một tên chánh tổng phản động ở châu Na Rì khai báo, đồng chí Lương Văn Tri cùng các đồng chí của mình bị quân địch bao vây, buộc phải nổ súng ngăn chặn địch để rút khỏi địa bàn. Trong cuộc chiến đấu anh dũng ấy, đồng chí Phùng Chí Kiên đã hy sinh oanh liệt, đồng chí Lương Văn Tri trúng đạn bị thương nặng, bị địch bắt và giam ở nhà tù Cao Bằng. Kẻ địch đã dùng mọi thủ đoạn cực hình, hòng buộc đồng chí phải khai báo hoạt động của tổ chức, nhưng đồng chí vẫn giữ vững khí tiết của người cộng sản. Trong vòng một tháng giam cầm, tra tấn dã man, kẻ địch vẫn không khuất phục được đồng chí Lương Văn Tri, các cơ sở Đảng và cơ sở quần chúng do đồng chí phụ trách vẫn được giữ vững và an toàn. Do bị địch tra tấn dã man, ngày 29/9/1941, đồng chí đã trút hơi thở cuối cùng tại nhà tù của thực dân Pháp ở thị xã Cao Bằng. Đồng chí đã anh dũng hy sinh, để lại tấm gương sáng ngời về chủ nghĩa anh hùng cách mạng, người chiến sĩ cộng sản kiên cường, bất khuất, quên mình vì sự nghiệp giải phóng dân tộc.

III. ẢNH HƯỞNG CỦA ĐỒNG CHÍ LƯƠNG VĂN TRI ĐỐI VỚI PHONG TRÀO CÁCH MẠNG TRONG NƯỚC VÀ TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH LẠNG SƠN.

Suốt chặng đường 13 năm liên tục hoạt động cách mạng (1928 - 1941), với sự nỗ lực phấn đấu quên mình, người thanh niên yêu nước, người chiến sĩ cộng sản kiên cường Lương Văn Tri - người con ưu tú của dân tộc, của quê hương Lạng Sơn đã có những cống hiến xuất sắc cho phong trào đấu tranh giải phóng dân tộc dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam thời kỳ 1930 - 1945.

Trong thời gian từ năm 1930 đến năm 1938, với vai trò là đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam sinh hoạt tại Đảng bộ đặc biệt hoạt động trên đất Trung Quốc, đến trước khi được chỉ định tham gia Xứ uỷ Bắc Kỳ, hoạt động của đồng chí Lương Văn Tri đã góp phần tổ chức thành công các khoá huấn luyện cách mạng cho đội ngũ cán bộ trong nước, trong đó có nhiều cán bộ của hai tỉnh Lạng Sơn và Cao Bằng.

Đồng chí Lương Văn Tri đã có nhiều công lao góp phần quan trọng vào quá trình xây dựng, phát triển phong trào cách mạng tỉnh Lạng Sơn. Đồng chí đã trực tiếp đi sâu đi sát cơ sở để xây dựng, củng cố phong trào cách mạng ở Bắc Sơn, Tràng Định từ năm 1936 đến năm 1938.

Từ năm 1939 đến năm 1941, với cương vị là Ủy viên Ban Thường vụ Xứ ủy Bắc Kỳ, được Trung ương và Xứ ủy Bắc Kỳ giao nhiệm vụ quan trọng, phụ trách công tác quân sự của Xứ ủy, đồng chí Lương Văn Tri đã trực tiếp chỉ đạo xây dựng, củng cố địa bàn an toàn khu của Trung ương và của Xứ ủy Bắc Kỳ tại Hiệp Hoà, Bắc Giang. Tại đây, đồng chí Lương Văn Tri cùng một số đồng chí lãnh đạo Trung ương và Xứ ủy Bắc kỳ đã tổ chức mở được các lớp huấn luyện quân sự cho đội ngũ cán bộ nòng cốt của Xứ ủy Bắc Kỳ. Trong số các học viên, có đồng chí sau này đã trở thành tướng lĩnh tài năng nổi tiếng của quân đội nhân dân Việt Nam như Đại tướng Hoàng Văn Thái.

Với cương vị là Chỉ huy trưởng Đội du kích Bắc Sơn, Chỉ huy trưởng Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn, Chính trị viên Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn, đồng chí Lương Văn Tri đã có nhiều công lao trong việc xây dựng căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai, phát triển Đội du kích Bắc Sơn trở thành Đội Cứu quốc quân Bắc Sơn (*Đội Cứu quốc quân 1*) - là một trong những đơn vị tiền thân của Quân đội nhân dân Việt Nam. Ghi nhận công lao của Đội du kích Bắc Sơn, trong phiên họp Hội đồng Chính phủ nước Việt Nam dân chủ cộng hòa, ngày 14/01/1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký Sắc lệnh số 163-SL “Tặng thưởng Huân chương Quân công hạng nhất” cho Đội du kích Bắc Sơn.

Hoạt động chỉ đạo, chỉ huy của đồng chí Lương Văn Tri, cùng với sự nỗ lực của Đội cứu quốc quân Bắc Sơn đã góp phần quan trọng mở rộng phong trào cách mạng từ Bắc Sơn tới địa bàn các châu, huyện trong tỉnh Lạng Sơn: Bình Gia, Bằng Mạc, Hữu Lũng, Thoát Lãng và Tràng Định.

Cuộc đời, sự nghiệp cách mạng và tấm gương hy sinh anh dũng của đồng chí Lương Văn Tri cho sự nghiệp cách mạng, giải phóng dân tộc là biểu tượng cao đẹp của chủ nghĩa anh hùng cách mạng Việt Nam trong công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam quang vinh thời kỳ (1930 - 1945).

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, đồng chí Lương Văn Tri luôn nêu cao tấm gương sáng của người chiến sĩ cộng sản không ngừng phấn đấu học tập, rèn luyện, tu dưỡng phẩm chất đạo đức cách mạng, có lý tưởng cao đẹp, lối sống trong sáng, trọng đạo lý, trọng nghĩa tình, gần gũi yêu thương đồng chí, đồng đội, mãi mãi là tấm gương sáng ngời có ý nghĩa giáo dục sâu sắc đối với thế hệ trẻ, để lớp lớp con cháu chúng ta học tập và noi theo. Tuổi thanh xuân hoạt động cách mạng đầy nhiệt huyết, sự hy sinh thầm lặng, oanh liệt của người chiến sĩ cộng sản kiên cường Lương Văn Tri đã đi vào lịch sử đấu tranh giải phóng dân tộc như một biểu tượng sáng ngời của chủ nghĩa anh hùng cách mạng. Lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn đã ghi nhận tên tuổi và sự

nghiệp cách mạng của đồng chí. Tên tuổi của đồng chí Lương Văn Tri sống mãi với Nhân dân các dân tộc Lạng Sơn, với non sông đất nước Việt Nam.

Ghi nhận những công hiến to lớn của đồng chí Lương Văn Tri đối với Đảng và cách mạng Việt Nam, ngày 27/12/2022, Văn phòng Trung ương Đảng đã ban hành Công văn số 5757-CV/VPTW về Kết luận của Bộ Chính trị *“Đồng ý công nhận và bổ sung đồng chí Lương Văn Tri vào danh sách các đồng chí lãnh đạo tiền bối tiêu biểu của Đảng và cách mạng Việt Nam”*.

* *

*

Kỷ niệm 116 năm Ngày sinh đồng chí Lương Văn Tri (17/8/1910 - 17/8/2026), là dịp để các cấp, các ngành, cán bộ, đảng viên và Nhân dân các dân tộc tỉnh Lạng Sơn ôn lại truyền thống vẻ vang của dân tộc, tưởng nhớ về cuộc đời và sự nghiệp hoạt động cách mạng kiên cường, bất khuất của đồng chí Lương Văn Tri - Lãnh đạo tiền bối tiêu biểu của Đảng và cách mạng Việt Nam, người chiến sĩ cộng sản kiên trung, bất khuất, người con ưu tú của quê hương Lạng Sơn, trọn đời chiến đấu, hy sinh vì sự nghiệp cách mạng của Đảng, vì độc lập tự do của dân tộc. Qua đó, giúp cho các thế hệ hiểu sâu sắc hơn, tự hào và trân trọng những thành quả cách mạng mà Đảng và Nhân dân ta đã giành được; nguyện tiến bước theo Đảng; xây dựng Đảng bộ Lạng Sơn ngày càng trong sạch, vững mạnh, góp phần xây dựng Lạng Sơn phát triển bền vững, cùng cả nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

BAN TUYÊN GIÁO VÀ DÂN VẬN TỈNH ỦY LẠNG SƠN